

Mitä meistä tulee isona?

– Hajutyöskentelyn vaihtoehdot ja koulutuspolut

Katja Nortunen-Illman

Kuka Katja?

Toinen Vainuvoiman yrittäjistä
Hajutyöskentelyyn erikoistunut kouluttaja
Eläinten kouluttaja (at)
Käyttäytymisanalyttisen eläinkoulutuksen asiantuntija

Koiratausta

Cockeri Kara 2012-2020, mejä, agility, pelastuskoiratoiminta
X-rotu Sonet 2015-2024, Elämä. Agilityn alkeita, hajutyöskentely.
Weimarinseisoja Havu 2021-, pelastuskoiratoiminta,
hajutyöskentely.
Cockeri Särki 2024-, hajutyöskentely.

Kouluttamista L-SSK, VSPK, Vainuvoima.

Hajutyöskentelyn mahdollisuudet - MITÄ

- Arjessa
 - Virikkeistys
 - Hyötykoirat
 - Sienikoirat
- Harrastukset
 - Sienikoirat
 - Nosework
 - Haku- ja jälkikoirat (ihminen)
 - Eläinetsintä
 - Rodunomaiset lajit
- Yhteiskunnalliset
 - Pelastuskoirat
 - Diagnostiikka
- Työkäyttö
 - Homeet
 - Lutikat
 - Luontokartoitus

Hajutyöskentelyn mahdollisuudet - MISSÄ

- Arjessa
 - Kotona
 - Lenkillä
 - Lomalla
- Harrastukset
 - Yritykset
 - Yhdistykset
 - Seurat
 - Kaveriporukat
- Yhteiskunnalliset
 - Liitot (SPeKL ja SPKL)
 - Omakustanne
 - Yritykset
- Työkäyttö
 - Yritykset
 - Omakustanne

Hajutyöskentelyn mahdollisuudet - MILLOIN

- Arjessa
 - Koiran ehdoilla
 - Pennusta senioriin
 - Tekemisen ja levon tasapaino
- Harrastukset
 - Rokotukset
 - Toimijakohtaiset ikäraajat
- Yhteiskunnalliset
 - Rokotukset
- Työkäyttö
 - Rokotukset
 - Työnantajan raamit
- Koiran hyvinvointi

Hajutyöt arjessa

- Mitä: Virikkeistys
- Missä: Koiran tutuissa ympäristöissä
- Milloin: Vaikka joka päivä, minuuteista tuntiin
- Huomioi: Ruuan tai lelun etsintää, kauppakassien haistelu, jne. Pallon/keppien heittäminen vs etsintä?

- Mitä: Sienikoira
- Missä: Perusteet kotona tai palveluntarjoajalla, harjoittelu maastossa
- Millloin: Perusteiden harjoittelu reilusti ennen sienikautta ja ympäri vuoden. Muutama minuutti
- Huomioi: Koulutuksen kesto viikoista kuukausiin.

Hajutyöt arjessa

- Mitä: Hyötykoirat
- Missä: Esim. tukikoira käyttäjänsä mukana, tukiapulainen “kotioloissa”. Opaskoirat, avustajakoirat, ym. Diabetes, epilepsia, migreeni, krooninen kipu.
- Milloin: Koulutus alkaa yhdistyksestä riippuen eri aikaan. Harjoittelu päivittäin/ useana päivänä viikossa.
- Huomioi:

Tahosta riippuen voi saada peruskoulutetun koiran tai koulutus on omalla vastuulla kouluttajan tuella. Koulutuksen maksullisuus, testit, pakolliset osallistumiset. Aikaraja läpäisylle ja ikärajat koulutukseen osallistumiselle. Ohjaajan täysi-ikäisyys.

Koulutuksen kesto 6-24 kk

Hajutyöharrastukset

- Mitä: Nosework
- Missä: Perusteet kotona tai palveluntarjoalla, taitojen syventäminen ja ylläpito vaatii monipuolista harjoittelua.
- Milloin: Kursseilla voi olla suositusikä.
- Huomioi: Nosework mahdollistaa kokeissa käymisen. Voi harjoitella joko palveluntarjoajilla tai omatoimiryhmissä. Etsintöjä monipuolisissa ympäristöissä. Kokeissa Kennelliiton koesäännöt. Koejännitys, koepaikat ja varsinaisen hajutyöosuuden ulkopuoliset tekijät eivät sovellu kaikille. (Havun 266 / 3:19)
- Koulutuksen kesto vaihtelee. Ohjatut harjoitukset esim. 1 h/vko, lisäksi omatoimiharjoittelu.

Hajutyöharrastukset

- Mitä: Haku- tai jälkikoira
- Missä: Maastot, taajamat, rakennukset
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Kiinnipitomääräykset ja maanomistajan luvat
- Jäljestäminen onnistuu myös yksinään ja erilaisia jälkivaihtoehtoja on useita.
- Hakuharrastukseen tarvitaan jo useampi treenikaveri. Treeneissä aikaa kuluu useampi tunti, mutta oman koiran osuus on pieni.
- Koulutuksen kesto vaihtelee ja riippuu toivotusta osaamistasosta. Maastossa mm. sääolosuhteet vaikuttavat.

Hajutyöharrastukset

- Mitä: Eläin-/lemmikkietsintä
- Missä: Maastot, taajamat
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Kiinnipitomääräykset ja maanomistajan luvat, etsittävän eläimen hyvinvointi.
- Eläinetsintää koulutetaan sekä yhdistysten että yksityisten toimesta. Harjoittelu ympäri vuoden erilaisissa olosuhteissa. Koiran lisäksi ohjaajan kouluttautuminen.
- Koulutuksen kesto keskimäärin 2-3 vuotta. Harjoitukset tunteja + omatoimi.

Hajutyöharrastukset

- Mitä: Rodunomaiset lajit
- Missä: Maastot
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Kiinnipitomääräykset ja maanomistajan luvat
- Nome, wt, taipparit, koulutetaan sekä yhdistysten että yksityisten toimesta. Harjoittelu ympäri vuoden erilaisissa olosuhteissa.
- Koulutuksen kesto vaihtelee. Harjoituksia porukalla ja omatoimisesti, saa kulumaan paljonkin aikaa.

Pelastuskoirat

- Mitä: Pelastuskoira, PETO-koirakko
- Missä: Maastot, taajamat, raunio/rakennus
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Maanomistajan luvat. Hälytyksille vain VIRTJA/PETO
- Viranomaisapuun tähtäävää, SPeKL ja SPKL. Tasokokeet ja taidontarkistukset. Hälytyskelpoisuus vaatii myös ohjaajan kouluttautumista (suunnistus, EA, viestintä, jne).
- Koulutuksen kesto 3-5 vuotta.
- Vaatii ryhmätreenien lisäksi omatoimista harjoittelua. Ryhmätreenit usein 2-4 h / 1-3 kertaa viikossa. Lisäksi hälyharjoitukset, kokeet, ym. vie aikaa.

Diagnostiikka

- Mitä: Sairauden tunnistava koira
- Missä: Lääketiede, yksityiset
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Toistaiseksi ei ole selkeää tutkimusnäyttöä luotettavuudesta.
- On mahdollista, että koira tunnistaa sairauden hajun, mutta on epävarmaa, miten ihminen pystyy erottelemaan koiralle juuri toivotun hajun.
- Näytteiden saanti ja keruu, GDPR, sokkohanjoittelu.
- Koulutuksen kesto vaihtelee.

Hajutyöskentely työkäytössä

- Mitä: Homekoira
- Missä: Yritykset, yrittäjät. Rakennukset.
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Ohjaajalla tulee olla rakennusteknistä osaamista
- Ei yhtenäistä kriteeristöä tai standardeja.
- Koirat oppivat tunnistamaan erilaisia homeita, ohjaajan tulee osata tulkita.
- Harjoitusmateriaalin hankkiminen ja käsittely.
- Koulutuksen kesto vaihtelee, 2-3 vuotta. Peruskoulutus, työhajut, erilaiset ympäristöt.

Hajutyöskentely työkäytössä

- Mitä: Lutikkakoira
- Missä: Yritykset, yrittäjät. Rakennukset, ajoneuvot...
- Milloin: Ympäri vuoden
- Huomioi: Harjoitusmateriaalin hankkiminen ja käsittely sekä jatkotoimenpiteet.
- Ei yhtenäistä kriteeristöä tai standardeja.
- Yksittäisen lutikan havaitseminen.
- Koiran etsintäosuus työssä vähäinen.
- Koulutuksen kesto vaihtelee. Peruskoulutus, työhaju, ympäristöt.

Hajutyöskentely työkäytössä

- Mitä: Luontokartoituskoira
- Missä: Maasto
- Milloin: Kohteesta riippuen.
- Huomioi: Harjoitusmateriaalin hankkiminen ja käsittely sekä jatkotoimenpiteet. Maanomistajan luvat.
- Ei yhtenäistä kriteeristöä tai standardeja.
- Ajankäyttö
- Koulutuksen kesto vaihtelee.

Hajutyöskentelyn pariin, mutta MITEN?

Aloittelija?

- En tiedä, mistä aloittaa.
- En tiedä, missä aloittaa.
- Sopiiko hajutyöt meille?

Kokeilin jo, mutta...

- Mun koira ei tykännyt.
- Mä en tykännyt.
- Haluaisin enemmän X.

Seuraavalla luennolla:

- Mitä huomioida aloittaessa tai hajutyöskentelyssä edetessä
- Yleisiä haasteita ja väärinkäsityksiä

vainuvoima

— HAJUTÖITÄ & -HARRASTUKSIA —

vainuvoima.fi

info@vainuvoima.fi

koirakouluvainuvoima

vainuvoima